

İLKOKULDA FEN ÖĞRETİMİ

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Murat OKUR

Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN

...Geleceğin Fikirleri...

İLKOKULDA FEN ÖĞRETİMİ

Editörler: Murat OKUR - Ahmet Turan ORHAN

Yazarlar: Şafak ULUÇINAR SAĞIR - Ahmet Turan ORHAN - Evrim URAL - Gökhan UYANIK - Pınar URAL KELEŞ - Bilge ÖZTÜRK - Derya ÇINAR - Esra SARAÇ - Hacı Hasan YOLCU - Muhammet ÖZDEMİR - Murat OKUR - Ahmet Volkan YÜZÜAK - Yılmaz KARA - Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL

ISBN: 978-625-8499-00-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Dizgi Grafik: Betül BAYRAK

Kapak Tasarımı: Sadık HANGÜL

1. Baskı: Ankara - Eylül, 2021

Baskı:

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti. İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 47479

İletişim:

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

İLKOKULDA FEN ÖĞRETİMİ

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Murat OKUR
Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN

Yazarlar

Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR
Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN
Doç. Dr. Evrim URAL
Doç. Dr. Gökhan UYANIK
Doç. Dr. Pınar URAL KELEŞ
Dr. Öğr. Üyesi Bilge ÖZTÜRK
Dr. Öğr. Üyesi Derya ÇINAR
Dr. Öğr. Üyesi Esra SARAÇ
Dr. Öğr. Üyesi Hacı Hasan YOLCU
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ÖZDEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Murat OKUR
Dr. Ahmet Volkan YÜZÜAK
Dr. Yılmaz KARA
Arş. Gör. Dr. Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL

Bölümler ve Yazarlar

- Editörler**
- Dr. Öğr. Üyesi Murat OKUR, *Sivas Cumhuriyet Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0003-2502-2276
- Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN, *Sivas Cumhuriyet Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-9613-3761
- 1. Bölüm**
- Fen Bilimleri Programları ve Fen Öğretimi**
Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN, *Sivas Cumhuriyet Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-9613-3761
- 2. Bölüm**
- Fen Öğretiminde Yapılandırmacı Yaklaşım**
Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN, *Sivas Cumhuriyet Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-9613-3761
- 3. Bölüm**
- Fen Öğretiminde Bilimin Doğası**
Dr. Öğr. Üyesi Hacı Hasan YOLCU, *Kafkas Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0002-9756-937X
- 4. Bölüm**
- Fen Öğretiminde Bilimsel Süreç Becerileri**
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ÖZDEMİR, *Zonguldak Bülent Ecevit Ün. Ereğli Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-7764-8655
- 5. Bölüm**
- Fen Bilimlerinde Kavram Öğretimi**
Doç. Dr. Gökhan UYANIK, *Kastamonu Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0002-5653-6475
- 6. Bölüm**
- Fen Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Öğrenme Araçları**
Dr. Öğr. Üyesi Esra SARAÇ, *Kilis 7 Aralık Ün., Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-9047-4434
- 7. Bölüm**
- Fen Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme**
Dr. Ahmet Volkan YÜZÜAK, *Bartın Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0002-4712-0259
Dr. Yılmaz KARA, *Bartın Ün., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-6897-3245

- 8. Bölüm**   **Fen Öğretiminde Laboratuvar Kullanımı ve Deneyler**
Dr. Öğr. Üyesi Murat OKUR, *Sivas Cumhuriyet Üniv., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0003-2502-2276
- 9. Bölüm**   **Fen Öğretiminde Eğitici Oyunlar ve Drama**
Doç. Dr. Pınar URAL KELEŞ, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniv., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-6325-0152
- 10. Bölüm**   **Bilimsel Hikayelerle Fen Öğretimi**
Dr. Öğr. Üyesi Derya ÇINAR, *Necmettin Erbakan Üniv., Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0002-8978-3640
- 11. Bölüm**   **Okul Dışı Ortamlarda Fen Öğretimi**
Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR, *Amasya Üniv., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0003-3383-5330
- 12. Bölüm**   **Fen Öğretiminde Sıklıkla Kullanılan Aktif Öğrenme Model, Yöntem ve Teknikleri**
Dr. Öğr. Üyesi Bilge ÖZTÜRK, *Bayburt Üniv., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0003-1788-9208
- 13. Bölüm**   **Çevre Eğitimi**
Doç. Dr. Evrim URAL, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0002-5427-2023
- 14. Bölüm**   **STEM Eğitimi**
Arş. Gör. Dr. Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL, *Erciyes Üniv., Eğitim Fakültesi*
ORCID ID: 0000-0001-5678-8050

ÖN SÖZ

Hayatımızın her anında ve her yerde “fen bilimleri” karşımıza çıkmaktadır. Fen bilimleri içerisinde yer alan her bir konunun önemi, teknoloji ve diğer disiplinler ile olan ilişkisi, sürdürülebilir ve daha iyi bir dünya için her bir ferden üzerine düşen görev ve sorumluluklar hakkında her zamankinden daha fazla bilgi, birikim ve bilince ihtiyaç duymaktayız.

Bu kitap; fen öğretimi açısından sırası ile fen bilimleri programları, yapılandırıcı yaklaşım, bilimin doğası, bilimsel süreç becerileri, kavram öğretimi, teknoloji ve materyal kullanımı, ölçme ve değerlendirme, deneyler, oyunlar ve dramalar, hikâyeler, okul dışı öğrenme ortamları, sıklıkla kullanılan yöntem ve teknikler, çevre eğitimi ve STEM eğitimi konuları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Sınıf öğretmenliğinde fen öğretiminin çok önemli olduğunu bilen ve bu düşünceler ile kitabın oluşturulmasında katkıda bulunan tüm bölüm yazarlarımıza teşekkürü bir borç biliriz.

Editörler

Dr. Öğretim Üyesi Murat OKUR

Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	VII
--------------	-----

1. BÖLÜM:

Fen Bilimleri Programları ve Fen Öğretimi	1
Giriş	3
Programın Tanımı ve Temel Özellikleri.....	3
Fen Bilimleri Programları	5
2000, 2005, 2013 ve 2018 Yıllarındaki Fen Öğretim Programlarına Karşılaştırmalı Genel Bir Bakış.....	14
Fen Öğretimi.....	15
Bölüm Özeti	19
Kaynakça	20

Ahmet Turan ORHAN

2. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Yapılandırmacı Yaklaşım	23
Giriş	25
Davranışçılık ve Bilişselcilik	25
Yapılandırmacılık ve Türleri.....	26
Yapılandırmacı Öğrenme ve Öğretim	29
5E Öğretim Modeli	31
Yapılandırmacılıkta Ölçme ve Değerlendirme.....	32
Yapılandırmacılıkta Öğretmen ve Özellikleri.....	34
Bölüm Özeti	37
Kaynakça	38

Ahmet Turan ORHAN

3. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Bilimin Doğası	41
Giriş	43
Fen Biliminin Doğası	43
Fen Bilimi	43
Fen Bilimlerinde Temel Kavramlar	46
Fen Biliminin Diğer Alanlarla İlişkisi	48
Bilim İnsanı	51
Biliminin Doğasının Öğretiminde Kullanılan Yaklaşımlar.....	51
Bölüm Özeti	54
Kaynakça.....	56

Hacı Hasan YOLCU

4. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Bilimsel Süreç Becerileri	59
Giriş	61
Bilimsel Süreç Becerisi	62
Temel Süreç Becerileri.....	65
Bütünleşik Süreç Becerileri	76
Bölüm Özeti	83
Kaynakça.....	84

Muhammet ÖZDEMİR

5. BÖLÜM:

Fen Bilimlerinde Kavram Öğretimi	89
Giriş	91
Kavram Nedir?	91
Kavramların Önemi.....	94
Kavram Öğretimi	95
Kavram Yanılgısı	107
Bölüm Özeti	114
Kaynakça.....	116

Gökhan UYANIK

6. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Öğrenme Araçları	119
Giriş	121
Fen Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Öğrenme Araçlarının Seçimi.....	121
Metinler ve Görseller	123
Videolar.....	127
Sunum Slaytları	129
Modeller	131
Artırılmış Gerçeklik	134
Dijital Oyunlar	139
Sanal Laboratuvarlar	145
Web 2.0 Araçları	148
Bölüm Özeti	154
Kaynakça	156

Esra SARAÇ

7. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme	159
Giriş	161
Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları	162
Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları	167
Bölüm Özeti	185
Kaynakça	186

Ahmet Volkan YÜZÜAK

Yılmaz KARA

8. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Laboratuvar Kullanımı ve Deneyler 189

Giriş	191
Laboratuvarlar ve Deneyler.....	191
Fen Öğretiminde Laboratuvar Kullanım Amaçları ve Önemi	198
Fen Öğretiminde Kullanılan Laboratuvar Yaklaşımları	200
İlkokulda Etkinlik Temelli Fen Deneyleri	204
Bölüm Özeti	211
Kaynakça.....	212

Murat OKUR

9. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Eğitici Oyunlar ve Drama..... 217

Giriş	219
Oyun ve Dramanın 21. Yüzyıl Becerileri ile İlişkisi	220
Oyun ve Önemi	220
Öğrenme Ortamlarında Oyunun Kullanılması; Eğitsel Oyunlar	223
Eğitsel Oyunların Fen Öğretiminde Kullanılması.....	227
Öğrenme Ortamlarında Eğitsel Oyunların Kullanılmasının Sınırlı Yönleri	232
Drama ve Öğrenme Ortamlarında Kullanılması	233
Dramanın Öğrenme Ortamında Kullanılmasının Yararları	234
Drama Bir Öğrenme Yöntemi Midir?.....	235
Dramanın Fen Öğretiminde Kullanılması	236
Öğrenme Ortamlarında Drama Kullanılmasının Sınırlılıkları ve Öğretmenlere Öneriler	240
Bölüm Özeti	242
Kaynakça.....	243

Pınar URAL KELEŞ

10. BÖLÜM:

Bilimsel Hikayelerle Fen Öğretimi	251
Giriş	253
Baykuş Doli.....	255
Farklılıklar Okulu	257
Benim Parlak Takımım	260
Maya'nın Sihirli Mıknatısı.....	262
Sakar Poyraz.....	264
Minik Mırnav.....	267
Alpi'nin Dünyadaki Görevi.....	269
Bölüm Özeti	272
Kaynakça.....	273

Derya ÇINAR

11. BÖLÜM:

Okul Dışı Ortamlarda Fen Öğretimi	275
Giriş	277
Okul Dışı Öğrenme.....	277
Okul Dışı Öğrenme Uygulamaları	282
Okul Dışı Fen Öğrenmenin Avantajları	287
Okul Dışı Fen Öğrenmenin Sınırlılıkları.....	288
Okul Dışı Fen Öğrenme Ortamları	289
Fen Bilimleri Öğretim Programında Okul Dışı Öğrenme	304
Bölüm Özeti	309
Kaynakça.....	311

Şafak ULUÇINAR SAĞIR

12. BÖLÜM:

Fen Öğretiminde Sıklıkla Kullanılan Aktif Öğrenme Model, Yöntem ve Teknikleri

Giriş	321
İşbirlikli Öğrenme Modeli.....	321
Argümantasyon Modeli.....	326
Proje Tabanlı Öğrenme Modeli	330
Probleme Dayalı Öğrenme Modeli.....	333
Fen Eğitiminde Kullanılan Diğer Yöntem ve Teknikler.....	335
Bölüm Özeti	339
Kaynakça.....	341

Bilge ÖZTÜRK

13. BÖLÜM:

Çevre Eğitimi 345

Giriş	347
Çevre Eğitiminde Uluslararası Çalışmalar	348
Çevre Eğitimi	351
Çevre Okuryazarlığı	352
Çevre Bilinci	353
Karbon Ayak İzi	354
Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ve Çevre Eğitimi	357
Çevre Eğitimi ile İlgili Etkinlik Örnekleri.....	359
Bölüm Özeti	364
Kaynakça.....	365

Evrin URAL

14. BÖLÜM:

STEM Eğitimi.....	369
Giriş	371
21. Yüzyıl Becerileri.....	371
STEM Nedir?.....	372
Fen Bilimleri Öğretim Programı ve STEM İlişkisi.....	376
STEAM Nedir?.....	377
E-STEM (STEM-E) Nedir?.....	379
STEM Eğitiminde 7E Öğrenme Modeli	380
Bölüm Özeti	381
Kaynakça.....	382

Aslı SAYLAN KIRMIZIGÜL